

LLISTAT D'EXERCICIS per a flauta,
per al desenvolupament de la tècnica i la musicalitat

Albert Mora 2018

ESTIRAMENTS

Estirar suaument cada dit
Estirar múscles de la cara
Rotar esquenes
Exercicis suaus per a la musculatura del coll
Estirar braços

1- AFLUIXAMENT

Fites:

- **Ressonància del sò a través d'una embocadura relaxada i un fluxe d'aire ample i relaxat**
- **Balanç entre fluxe d'aire i pressió de llavis**
- **Embocadura vàlida per un grup gran de notes sense grans canvis**
- **Sensació general d'activitat relaxada**

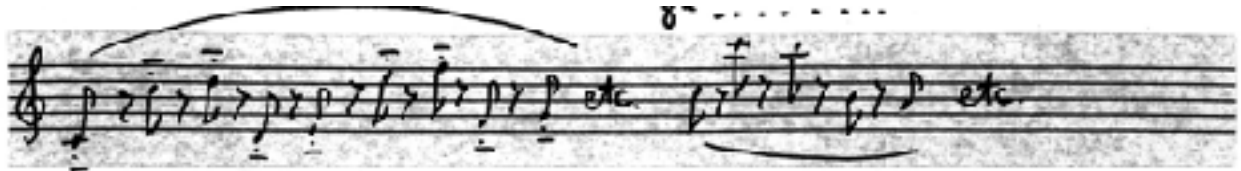

Repetir 1/2 tò avall (eventualment 1 tò o 1 tò i mig, segons el temps disponible) fins al final de la tessitura de la flauta.

Recomençar de nou, invertint la figura i repetint 172 tò amunt

2a- ESPONTANEITAT 1

Fita: - **Precisió de l'embocadura**

Atac sense llengua

Una tonalitat per sessió de treball

Ascendent i descendent

Tempo tranquil

2b- ESPONTANEITAT 2

Moyse “*de la sonorité*”, exercici d'intervals: treballar també l'atac sense llengua

Una nota de partida per sessió de treball

3- VIBRAT

Fites: - **Centrament del sò a través del vibrat**

Començar les primeres notes amb 6 impulsos de diafragma i passar a vibrat

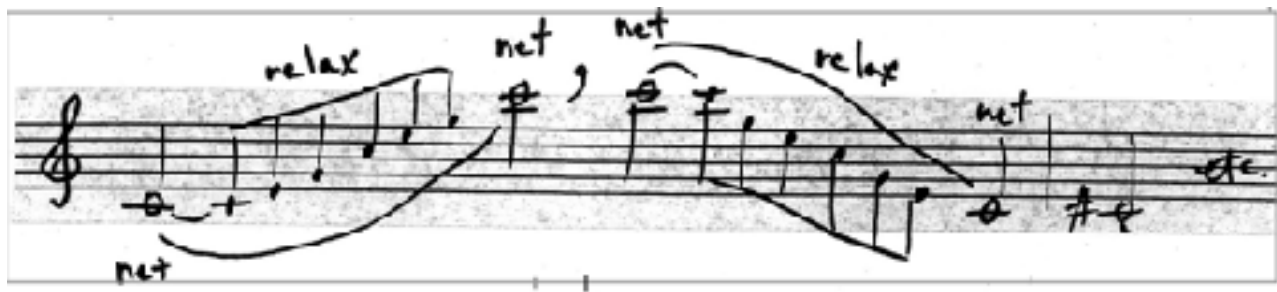
Metronom al voltant de 108 (mínim 96 màxim 120)

Provar diferents amplituds de vibrat

Dinàmica bàsica mp

4- IMPULS DE RESPIRACIÓ

Fites: **- Energia i precisió**

Fer totes les tonalitats en una sessió

Corxeres àgils, amb empenta i embocadura relaxada

Notes llargues amb sò cuidat,

5- “CURA DE CAVALL” 1: Moyse

Fita: **-Entrenament intensiu del suport**

Exercicis 25 a 48 dels “480” (*Gammes et Arpèges*) de Moyse, cada nota amb impuls de diafragma, tot lligat.

Començar negra 80, després 100, 120, 144

A partir de 120 fer les respiracions impreses

6- “CURA DE CAVALL” 2 : Kreutzer

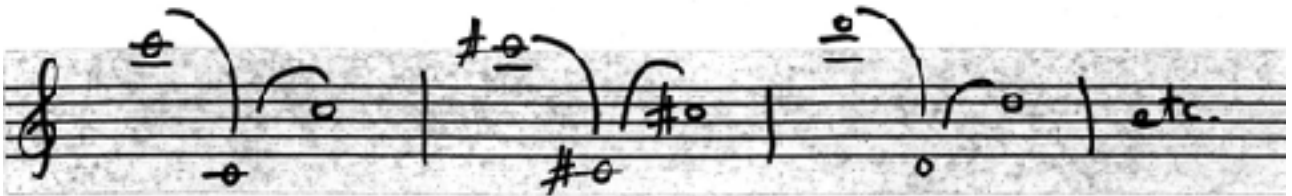
A-1 ó A-2

B-1 ó B-2 dels *Estudis de Kreutzer* editats per Paul Meisen, seguint les indicacions indicades

(Veure Anex, amb la traducció de les indicacions de Meisen)

7- OCTAVES 1

Fita: **- Control del pas d'un registre a l'altre**

Negra 108

Amb vibrat

Moviment de llavis “tant com necessari, tant poc com sigui possible”

Amb afinador

8- OCTAVES 2

Fita: **- Control i fluidesa en el canvi de registre**

Una tonalitat per sessió

9- INTÈRVALS

9a- *De la sonorité* de Moyse pag 16 a 22,

o bé

9b- *Études et exercices techniques* de Moyse, números 3, 6 i 10

o bé

9c- *Tone development through interpretation* de Moyse exercicis finals

Fita: - **Lligat acurat de tots els intervals**

Conciència

1.dels canvis de dits

2.del canvi de pressió de l'aire

3. dels ajustos d'embocadura

10- VOCALISES

Fita: - **Afinació, lligat, bon sò, expressivitat, colors de les tonalitats**

On trobar vocalises:

Tone development through interpretation de Moyse vocalises finals

Bernold Technique d'embochure

Reichert

Bach Cantates, inici de àries obligades per a flauta-

Qualsevol bon inici o fragment lent d'una peça

Pròpia invenció

MECANISME. INDICACIONS GENERALS

Cuidar sempre la qualitat del sò i l'afinació

Treballar de memòria

Utilitzar sovint el metrònom

Lligat sempre net, sense “sons entre notes”: prendre consciència, especialment en els canvis problemàtics, dels “dits que baixen” i dels “dits que pugen” (contar-los!). Especial atenció als canvis on intervenen la clau de sol sost, o la de mi bemoll, o les claus de trino.

Sempre utilitzant una suau i precisa “percussió “ amb les claus dels dits que baixen. També indirectament amb les claus de sol sost, mi bemoll i les de trino (quan les deixem anar), coordinant-les acuradament amb les dels dits que baixen.

Articulació clara. La llengua no ha de molestar el sò. Tocar “lligat” (pressió contínua de l'aire des del ventre)

11- ESCALES MAJORS I MENORS

Negre 80

(començar i acabar l'exercici en la nota fundamental de l'escala)

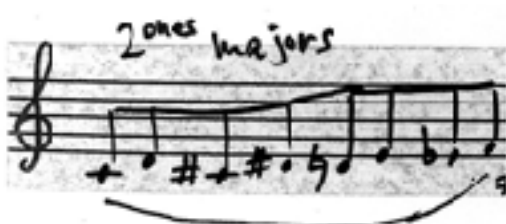
Una tonalitat major i una menor per sessió

Escales menors amb 6a menor i 7a major

12- ESCALES MAJORS I MENORS EN TERCERES, QUARTES, QUINTES, SEXTES, TRESETS

13- ESCALES CROMÀTIQUES EN SEGONES I TERCERES

14- ESCALES MODALS

Taffanel- Gaubert n. 3 pensant sempre **en quin mode estem!**

Sentir les característiques especials de cada mode

Amb diferents alteracions

		(amb fa diesi)	(amb fa i do diesi)	
Jònic (major)	do	sol	re	
Dòric	re	la	mi	
Frigi	mi	si	fa diesi	etc
Lidi	fa	do	sol	
Mixolidi	sol	re	la	
Eòlic	la	mi	si	
Locri	si	fa diesi	do diesi	

Tocar amb la nota fundamental com nota pedal (p.e. amb l' afinador)

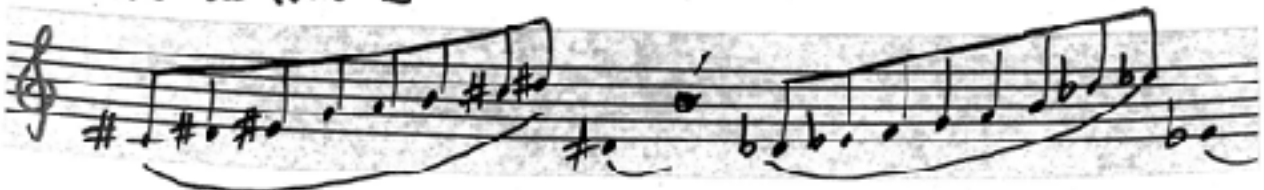
Improvitzar en el mode escollit!

15- ESCALES DE TONS

escala de tons 1

escala de tons 2

16- ALTRES ESCALES

Anotar escales no habituals que surtin en el repertori, p.e:

Chant de Linos (sol-lab-si-do-do sost-re-fa-sol)

Dafnis

Octotònica (do-re-mib-fa-fa sost- sol sost- la- si-do)

Memoritzar i practicar amb diferents models (escales normals, de tercers, tresets...)

Improvitzar sobre elles! (amb nota pedal)

17- VELOCITAT

Taff/Gaubert 1 i 2

Ben lligat, ben regular, ràpid, bona posició de dits, suau “percussió de dits”

18- ARPEGIS

On treballar arpegis:

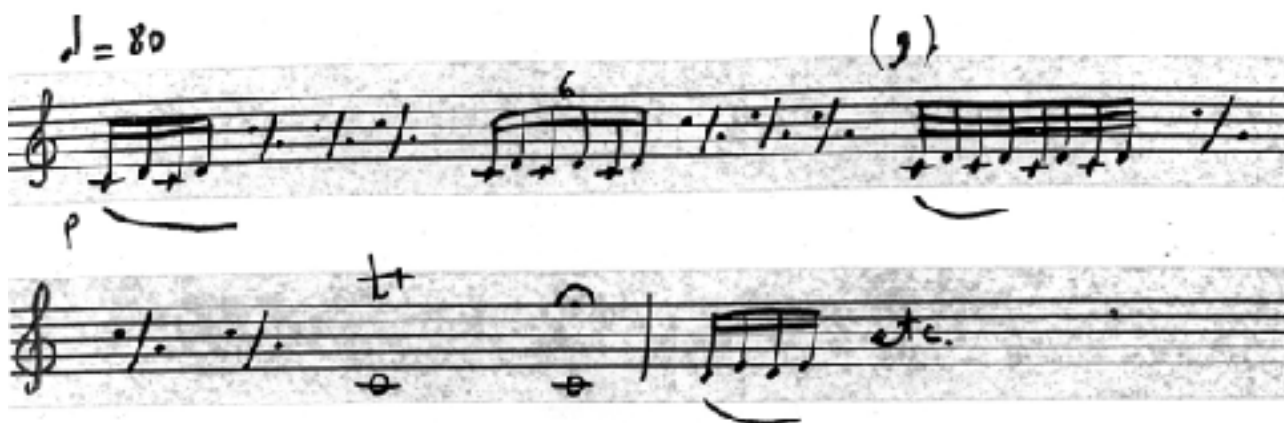
Taff/Gaub exercicis 8 al 16

480 de Moyse

De memòria i concient de l'acord que s'està tocant

LLigat i articulat

19- TRINOS 1

(continuar do M)

Respectar el metrònom

Totes les notes iguals, vigilar les desigualtats

Sempre amb posició de trino, també quan és lent

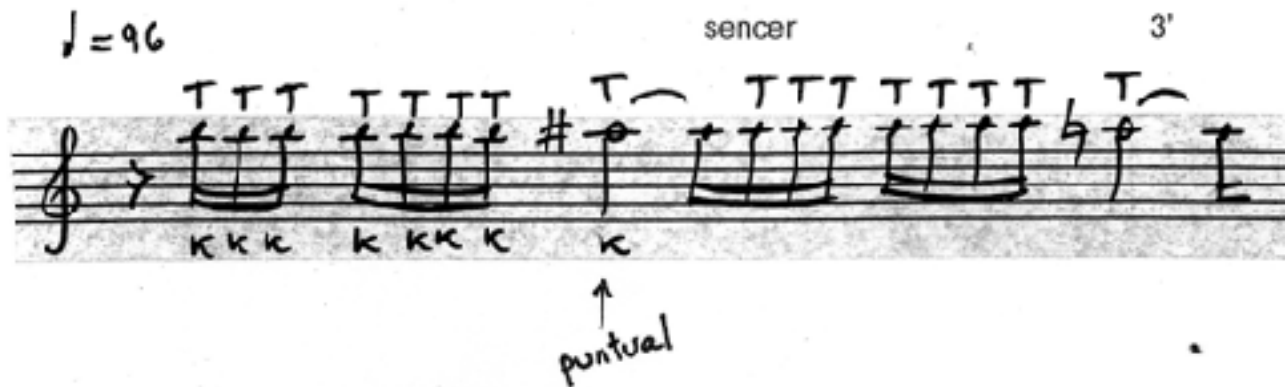
Totes les tonalitats, de manera que acabin apareixent tots els trinos, d'un tò i de 1/2 tò.

20- TRINOS 2: CADENES DE TRINOS

Una tonalitat per dia

21- ARTICULACIÓ 1 „Insistència“

Fites: **claredat de l'articulació, resistència**

Cromàticament, en tot l'àmbit de la flauta

Pensar tut-tut-tut (com una nota tinguda amb interrupcions)

Amb Tu i amb Ku.

Sempre bon sò. La llengua no ha de molestar el sò.

22- ARTICULACIÓ 2: DIFERENTS TIPUS D 'ARTICULACIÓ

Kreutzer / Meisen, exercicis A1, A2, B1, B2 amb les articulacions indicades

23- ARTICULACIÓ GREUS

Moyse „*Études et exercices techniques*“

24- DOBLE PICAT

Negra 100, 120, 144

1 tonalitat per dia

25- TRIPLE PICAT

a/ com exercici anterior 1 però triplicant cada nota

b/ 480 de Moyse: cada exercici 2 vegades legato/ 2 vegades triple picat

26- DINÀMIQUES 1: DUCTILITAT DELS GREUS

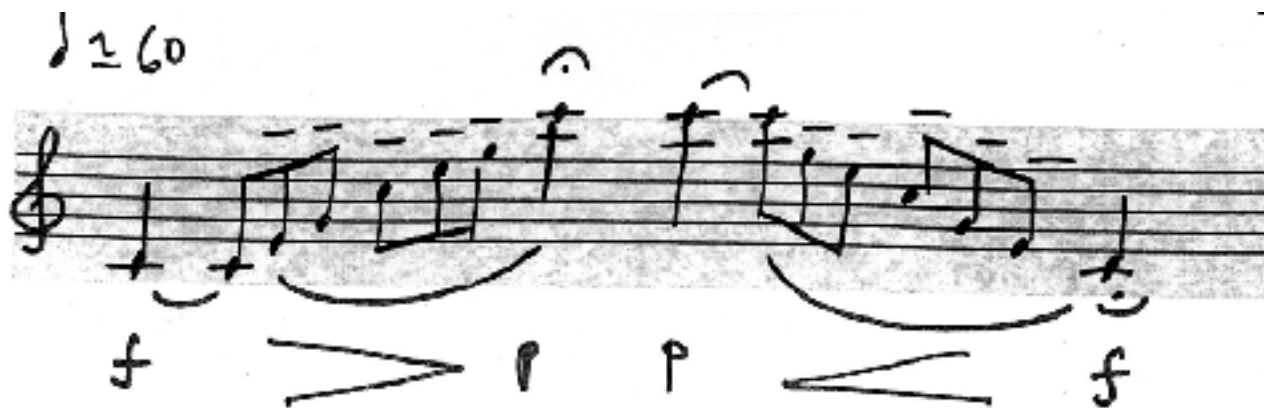
Exercici de greus de Moyse *"de la sonorité"*

Sempre amb metrònom. Començar la pràctica més ràpid que 60 i anar baixant progressivament a cada sessió de treball fins arribar a 60

Respectar les dinàmiques tant com es pugui

Respirar un temps sencer a cada repetició de compàs
Respirar dos temps abans cada canvi de compàs

27- DINÀMIQUES 2: DUCTILITAT EN EL CANVI DE REGISTRE

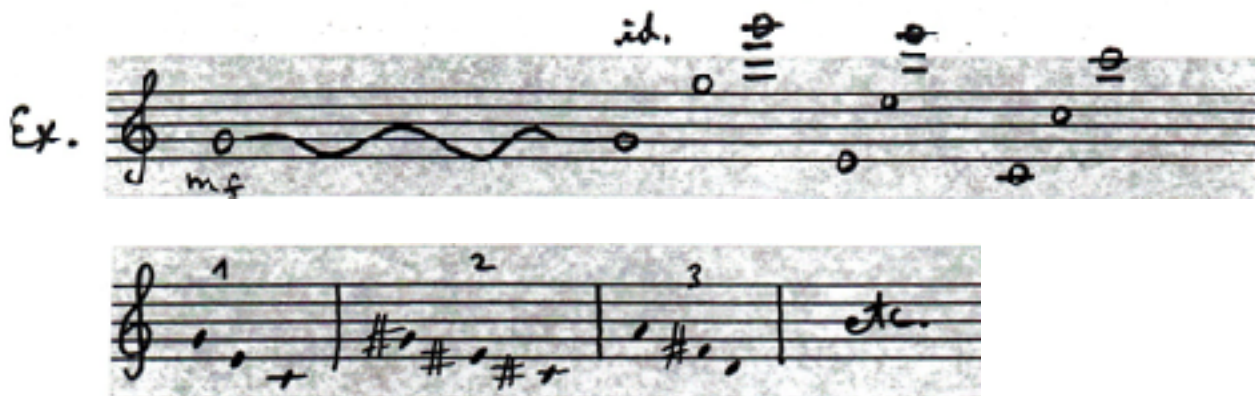
Es treballa inversament a la tendència natural de la flauta (és a dir: cresc al pujar, dim al baixar)

Tots els arpegis majors

28- DINÀMIQUES 3: AMPLITUD DINÀMICA

una nota pp / p / mp / mf / f / ff

29- AFINACIÓ 1: DOBLEGAR NOTES

Fites: . control de l'afinació
. flexibilitat de l'embocadura

L'afinació depén de:

a/ mes o menys velocitat de l'aire

b/ forat de la flauta més o menys cobert

1er: només girant la flauta

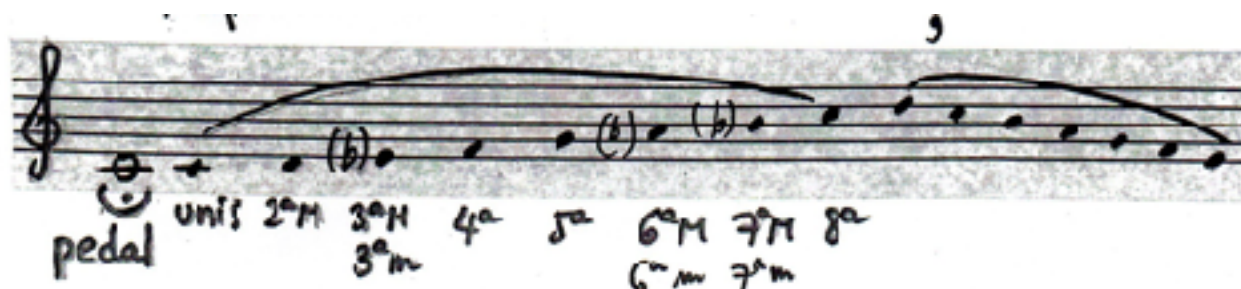
2on: només pujant i abaixant el cap respecte la flauta

3er: només més o menys pressió de llavis

4rt: combinació dels anteriors

Començar i acabar cada nota amb l'afinació correcta

30- AFINACIÓ 2: AFINACIÓ JUSTA I AFINACIÓ TEMPERADA

Sobre una nota pedal (una altre flauta, un afinador, etc) tocar molt lentament cada una de les notes d'una escala, major o menor.

a/ **pensar verticalment (harmònicament), amb afinació justa**, és a dir, segons els harmònics. Atenció especial a la **3a major** (molt més baixa que la temperada) i a la **3a menor** (molt més alta que la temperada). També a la 5a (una mica més alta) i a la 7a menor (més baixa).

b/ **pensar horitzontalment (melòdicament), amb afinació temperada**, és a dir segons resulta de dividir la octava en 12 parts iguals, que és com ens indica l'afinador. La tercera i la 7a major tendeixen cap a la 4a i 8a respectivament, per tant seran més altes respecte l'afinació justa.

31- AFINACIÓ 3: AFINACIÓ EXPRESSIVA. COLOR

Afinació com a element de l'expressivitat o "color" (juntament amb la dinàmica, el vibrat i el timbre)

Exercici: una mateixa nota, però dins d'acords diferents. Adaptar l'afinació (i la dinàmica, i el vibrat, i el color) a l'acord.

Alguns exemples:

1. do en do major / do en la bemoll major / do en la menor / do en fa major / do en re major 7 / do en acord de 7dis
2. mi bemoll a la Sonata en sol menor de Bach, 2on moviment
2. si a l'inici de la Fantasia de Fauré
3. sol diesi a Dafnis (i do diesi posterior, i sol diesi, etc etc)

Tenint en compte que conviuen l'afinació justa (vertical/ harmònica) i l'afinació temperada (horitzontal/ melòdica), **aprendre a decidir quina és la més adequada a cada situació**. En general, utilitzar 3a justa (més baixa) en acords dins l'orquestra i altres conjunts, quan el factor harmònic sigui preponderant. Amb piano cal ajustar-se més a l'afinació temperada. Després d'un temps de pràctica, **afinar seguint el propi instíct musical, d'acord amb el que demana la Música a cada moment**. No n'hi ha prou amb posar els dits correctes!

32- COMPRENSIÓ HARMÒNICA

Fita: **desenvolupar la consciència de l'evolució harmònica.**

Exercici:

Mitjançant la part de piano, o el baix continu, d'una peça, **reconèixer els canvis d'harmonia.**

Escriure l'esquema harmònic (a l'estil del que es fa en el jazz)

Després **tocar aquestes harmonies mitjançant arpegis.**

Alguns exemples:

1. Concert de flautí de Vivaldi, 2on moviment:

(1ª part): [mi m / la m - si M / mi m / fa sost M / si m-fa sost M - si major]
Arpegis de corxera sobre cada acord

2. Sonata en si menor de Bach, inici:

(una harmonia cada corxera)
[si m - fa sost M - si m - fa sost M - si m - fa sost M -si m - fa sost M/
si m - mi m - fa sost M - id - si m]

Fer arpegis de treset de semicorxera sobre cada armonia

3. Peça en forma d'havanera de Ravel, inici: arpegiar els acords de la part de piano

33- TÈCNIQUES CONTEMPORÀNIES

1- *FRULLATO*

Començar amb notes agudes i anar baixant progressivament fins els greus

2- *TONGUE - RAM*

Bloquejar tot el forat de l'embocadura al mateix temps que es bufa amb força (Sona una nota una novena inferior), en un efecte percussiu.

Desenvolupar la velocitat.

També inspirant

3- *HARMÒNICS*

Partint dels greus, tots els harmònics de cada nota, cuidant especialment les quintes

Exercici: Allemanda de la Partita de Bach amb el màxim d'harmònics

4- *WHISTLE- TONES*

Començar amb posicions de la mà per als aguts, bufant amb extrema suavitat

5- *CANTAR I TOCAR*

Començar tocant i cantant a la octava, després unisò, i després altres intervals

Cantar una nota en forma de bordó i tocar una escala, i a la inversa

No abusar, es molt fatigant per al coll

6- *MULTIFÒNICS*

Començar per re 3era octava (do4- re5 simultanis)

Embocadura que abarqui les dues (o més) notes

Focalitzar sobre la nota dèbil

(Consultar "Tone development through extended techniques" de Robert Dick)

7- *GLISSANDO*

Practicar separadament semitons:

- a/ només d'embocadura
- b/ destapant dit gradualment
- c/ combinant les dues

8- *SÒ AERI*

Barrejar més o menys aire amb l'emissió habitual de la nota. "Difuminar", "descentrar" el sò

34- CREATIVITAT

Improvització sobre un mode (o qualsevol escala, o un raga) amb nota pedal

Improvització sobre un esquema harmònic (p.e. Follies)

Improvització lliure

Creació de cadences per als concerts clàssics

etc.

35- MEMÒRIA

En la mida del possible, estudiar tot de memòria:

- . exercicis tècnics
- . escales, arpegis i altres esquemes melòdics en tots els tons
- . estudis
- . obres

Començar per fragments curts

La Comprensió Formal és una ajuda bàsica per a la memòria

La Comprensió Harmònica també és de gran ajuda

La Repetició atenta i creativa és la millor eina

36- LECTURA A VISTA

La capacitat de llegir a vista es pot millorar amb la pràctica

Elements que ajuden:

- **Coneixement previ de l'estil**
- **Comprensió formal “sobre la marxa”**

- Comprensió harmònica

Dedicar un temps a la pràctica de la lectura a vista, mitjançant estudis o obres que no coneixem. Descobrir nou repertori. Tocar duos i altres peces de cambra a vista.

37- FRASSEIG

Ductilitat dinàmica i de colors

en l'Art del frasseig hi ha un concepte clau: **“Espaialitat”: a on situo, dins de l’”espai dinàmic”, la propera nota?** Ni massa amunt ni massa avall, si no en el lloc just, segons el contexte musical.

Moyse “de la Sonorité” pag 24 a 17

Peces d'expressió (Ton development through interpretation de Moyse)

Solos d'orquestra

Àries i lieder adaptats a la flauta

“COLOR” vol dir tot aixòsimultàniament: **afinació, dinàmica, vibrat, color pròpiament dit.**

En definitiva: **expressivitat**